

Artikülasyon (Harf söyleyememe)

Selami Üstübi tarafından yazıldı.
Çarşamba, 29 Mayıs 2013 01:35 -

Artikülasyon, nefesin gırtlaktan çıktıktan sonra yutak, ağız ve burundan oluşan üçüncü küme organlarında (dil, diş, damak, dudak) konuşma dilimizin geleneksel seslerine dönüşüp biçimlenmesidir. Artikülasyon teriminin yanı sıra ekleme, boğumlama, oynaklanma veya telaffuz etme terimleri de kullanılabilir. Birey, ana dilinin bağımsız ya da bileşik seslerini doğru ve anlaşılır biçimde çıkaramıyor, birbirine gereği gibi uylamıyor ya da bu seslerin çıkarılması ve ulanmasında onun yaşından beklenenden çok fazla sapma görülüyorsa, onda artikülasyon bozukluğu var demektir. Kısaca artikülasyon bozukluğu; kişinin yaşına ve konuşma gelişimi dönemine uygun olarak konuşmasından beklenen düzgünlüğün ve ses uyumunun olmamasıdır. Sesin uyumsuz çıkması ve kullanımı, yanlış vurgulama, seçmeler ya da düzenlemelerdeki bozukluklar şeklinde olabilir. Ayrıca bazı atlamalar da yapılabilir. Nedeni bilinmeyen işlevsel fonolojik bozuklukların 6 ve 7 yaşındakilerde yaklaşık %2-3 oranında olduğu bilinmektedir. 17 yaşından sonra ise %0.5 e düşer. Artikülasyon bozukluğu, damak ve dudak yarıklığına bağlı konuşma engelleri arasında en yaygın olanıdır. Yetişkinlerde de görülebileceği gibi çoğunlukla ilkokul çağı çocuklarında görülmektedir. En yaygın ilköğretimin ilk devresinde (1-2-3 sınıflar) görülür. Erkeklerde kızlara göre daha fazla artikülasyon bozukluğu olduğu görülmektedir. Konuşma üretiminde birbirleri ile ilgili dört süreç vardır. Bunlar;

Solunum (Respirasyon): Konuşma için motive edici gücü sağlar.

Seslenim (Fonasyon): Vokal kasların titreşimi ile seslerin üretilmesidir.

Yankılama (Rezonasyon) : Kişinin sesinin niteliğini etkileyen konuşma sesinin farkında önemli rol oynayan bir süreçtir.

Söyleme-Ekleme (Artikülasyon) : Bireysel konuşma seslerinin dil, çene, dudaklar ve yumuşak damağın yardımıyla ses tonu ve nefes akışının çıkarılmasında üretilen ve bu yolla sesin yankılanmasını da içeren bir süreçtir. Konuşma seslerinin etkilenmesine göre her artikülasyon bozukluğuna özel bir terim verilmiştir.

Rotasizm (r sesi bozukluğu)

Sigmatizm (s ve z sesi bozukluğu)

Artikülasyon (Harf söyleyememe)

Selami Üstübi tarafından yazıldı.
Çarşamba, 29 Mayıs 2013 01:35 -

Gamatizm (g sesi bozukluğu)

Kapasizm (k sesi bozukluğu)

Artikülasyon Bozukluğu Türleri

Artikülasyon bozukluğu çocuklarda dört değişik türde görülür.

Sesin düşürülmesi veya atlanması (omissions)

Ses eklemesi (additions)

Sesin değiştirilmesi (substitutions)

Sesin bozulması (distortions)

Sesin düşürülmesi ya da atlanması

Daha çok küçük çocuklarda, yetişkinlerde ise seyrek olarak görülür. Bir sözcüğü oluşturan seslerin tümü çıkarılmadan sözcüğün söylenmeye çalışılması durumunda ortaya ortaya çıkar. Sözcük, sanki o sözcükte o ses yokmuş gibi

araba--arba, Hava – ava, Saat – sat, Hayvan – ayvan, Havlu – avlu

Artikülasyon (Harf söyleyememe)

Selami Üstübi tarafından yazıldı.
Çarşamba, 29 Mayıs 2013 01:35 -

Ses eklenmesi Çocukların bir kısmı bazı sözcükleri aslında o sözcükte olmayan başka sesleri ekleyerek söylerler. Genellikle birbiri ardına gelen iki ünsüzün arasına bir ünlü ekleyerek söylemeye çalışırlar (Ancak başka sesler de eklenebilir). Bu sözcük başı, ortası ya da sonunda olabilir. Saat – sahat, Tren – tiren, Recep – irecep

Sık görülen artikülasyon bozukluklarından biridir. Sözcük içinde çıkarılması güç gelen bir ses çocuğa çıkarılması kolay gelen bir sesle değiştirilir. Değiştirmeler bazen sözcüğün başındaki seste, bazen de ortasındaki seslerde olur. Bazen değiştirmeler, sözcük içindeki seslerin yerleri değiştirilerek de yapılabilir. Para – paya, Kamyon – kaymon,

Takvim – taklim, Köprü – körpü, Yüzük – yüsük, Toprak - torpak

Sesin bozulması Bazen bu üç duruma uymayan durumlar da olabilir. Burada sözcük oluşturulurken esas çıkarılması gereken ses, olduğundan başka ses çıkarılarak konuşulur. Bu da konuşmayı engelli hale getirir.

Gelir – gelix – geliy ya da gelüm (x yöresel olarak çıkarılan bir sestir)

Karagöz – kaxgöz – kağagöz

Engelin ağırlığı Artikülasyon bozukluğu bireyden bireye, zamandan zamana, durumdan duruma değişiklik gösterir. Bu nedenle artikülasyon bozukluğunun konuşmayı engelli hale getirişi değişik derecelerde ortaya çıkar. Eğer çocuğun artikülasyon bozukluğu onun konuşmasını anlaşılabilir hale getiriyor, etrafın dikkatini ne söylediğinden çok nasıl söylediğine çekiyorsa bozukluk oldukça ağır demektir. Artikülasyon bozukluğunu ağır hale getiren hususlardan biri konuşma içinde geçen seslerin ne kadar çok artikülasyon bozukluğu halinde kullanılmasıdır. Artikülasyon bozukluğunu ağır bir problem haline getiren hususlardan biri de yaştır. Küçük yaşlarda hoş giden ses değiştirme yaş ilerledikçe dikkati çeker hale gelir.

Artikülasyon Bozukluğunun Nedenleri

Artikülasyon (Harf söyleyememe)

Selami Üstübi tarafından yazıldı.
Çarşamba, 29 Mayıs 2013 01:35 -

Yapısal (organik) nedenler Konuşma organlarındaki, özellikle üçüncü küme organlarındaki bir ya da birkaç organik bozukluktan ötürü çocuğun artikülasyonu bozuk olabilir. Dudaklarda en çok görülen yapısal bozukluk üst dudak yarıklığıdır (tavşan dudak). Dudak sesleri olan p, b, m, f, v, sesleri bu durumda bozuk çıkarılabilir. Dudaklar olağandışı ince ya da kalın bir yapıya sahip olabilir. Dişlerin noksanlığı, düzensiz oluşu, çıkış yerleri sesleri bozabilir (ön dişleri dökülmüş çocuklar, takma diş kullananlar). Dişsiz bir ağızda genellikle s, ş, f harfleri iyi çıkmaz. Çenelerimizin yapısı ve devinim yeteneği bazı seslerin çıkarılmasında önemlidir. Örneğin, alt çenenin gereğinden fazla geride olması, ön üst ve alt dişlerin tam üstte çakışır biçimde ya da alt ön dişlerin üst dişlerden daha öne doğru basacak biçimde oturma yapısı göstermesi durumunda artikülasyon bozukluğu ortaya çıkabilir. Alt çenenin aşağı yukarı, sağa sola devinim yeteneği sınırlı olursa artikülasyon olumsuz yönde etkilenebilir. Bunun yanında burun kemiğinin eğri, çatlak ve burun mukozasında et parçasının olması da artikülasyon bozukluğuna neden olan etmenlerden biridir. Dilimizin dil yatağı ya da boşluğuna oranla aşırı büyük ya da küçük bir yapıda olması, dil bağının öne çok uzanmış olması, dil kasları ve sinirlerindeki bozukluklar, dil ucunun olağandışı kütlüğü ve dil yaraları artikülasyonu olumsuz yönde etkiler. Damağın aşırı derecede yüksek ya da düz olması, yumuşak damak diye isimlendirilen kısmın gereken yumuşaklıktan yoksun ya da felçli olması, küçük dilin yarıklığı, küçük dilin olağandışı küçük, dumura uğramış ya da ortadan bir yana fazlaca kaymış olması sesin bozuk çıkmasına neden olabilir.

İşlevsel (fonksiyonel) nedenler Konuşma organları sağlam oldukları halde görevlerini yerine getiremedikleri durumlarda görevsel nedenler olduğu düşünülür. İşitme engelli ya da işitme duyarlılığındaki yetersizlik artikülasyonu olumsuz yönde etkilemektedir. İşitme engeli ses alıcısını etkiler. Etkileme derecesi işitme engelinin türü ve derecesine bağlıdır. Artikülasyon bozukluklarında bazı durumlarda zeka geriliği arttıkça özrün derecesi de artar. Öte yandan çocuğun zihinsel düzeyi artikülasyon bozukluğunun düzeltilmesi çalışmaları içinde çok önemlidir. Artikülasyon bozukluklarının bazıları tamamen yanlış öğrenmeye bağlıdır. Evde konuşulan dil, çocuğun konuşma şevkinin kırılması, konuşmanın engellenmesi, konuşmayı pekiştirmeye olanak vermeyen ortam artikülasyon bozukluğuna neden olan etmenlerdir. Bazı durumlarda konuşma bozuklukları duygusal çatışmaya bağlı olarak gelişebilir. Düzeltilmesi en güç olan artikülasyon bozuklukları duygusal uyumsuzluk ya da çatışmaya bağlı olanlarıdır. Bu gibi olgularda sadece ekleme düzeltme çalışmaları yapmak pek yarar sağlamayabilir. Bunun yanında eğitsel önlemler ve ruhsal sağaltım çalışmaları da gerekebilir.

Engelin düzeltilmesi

Engelin düzeltilmesinde teşhis (tanılama) ve sağaltım etkinlikleri önemli yer tutar.

Artikülasyon (Harf söyleyememe)

Selami Üstübi tarafından yazıldı.
Çarşamba, 29 Mayıs 2013 01:35 -

Tanılama Tanılamada artikülasyon bozukluğu olan çocuğun hangi seslerde ve artikülasyon engeli türlerinden (düşürme, ekleme, değiştirme, bozma) hangisinde güçlüğü olduğuna karar verebilmek gerekir. Artikülasyon bozukluğunun ağırlık derecesi saptanmalıdır. Artikülasyonu bozuk olan seslerin sözcük içindeki yeri belirlenmelidir. Saptamanın daha doğru eksiksiz, ayrıntılı ve dizgili biçimde yerine getirilmesi için artikülasyon testleri kullanılmaktadır. Artikülasyon testleri; çocuğu konuşturma, okutma, sorulara karşılık verme gibi değişik biçimlerde olabilmektedir. Testlerde hangisinin kullanılacağı çocuğun durumuna bağlı olarak değişir. Okuma biliyorsa okumaya yönelik testler, bilmiyorsa resimli testler kullanılabilir çocukla serbest konuşma yapılarak da saptama yapılabilir.